

Vast in het VN-Handvest?

Door Sietse Fritsma

Drs. Sietse Fritsma is sinds 2006 Tweede Kamerlid voor de PVV. Daarvoor werkte hij bij de IND. In 2014 diende hij een initiatief-wetsvoorstel in om het mogelijk te maken criminele Antillianen terug te sturen. Het is na forse kritiek van andere fracties nooit in stemming gebracht. Zijn moties om de banden met de Caribische delen van het Koninkrijk te verbreken vonden eveneens weinig gehoor in de Kamer. Sietse Fritsma verliet op 31 oktober 2019 de politiek om een reisonderneming te beginnen, maar keerde op 1 september 2020 (tijdelijk) terug als vervanger voor Gabriëlle Popken.

Vóór het opheffen van de Nederlandse Antillen in 10-10-10 werden veel nieuwsberichten over de eilanden gedomineerd door ellende. Overal waren financiële bodemloze putten, corrupte politici en maffiapraktijken. Politieke debatten over deze problemen waren doorlopende déjà vu ervaringen. Alleen namen van hoofdrolspelers, de hoogte van verkeerd terechtgekomen geldbedragen of de precieze aard van de corruptie en andere misdrijven veranderden. Telkens was iedereen het erover eens dat het zo niet langer kon en dat het écht anders moest.

Maar tien jaar na het opheffen van de Nederlandse Antillen is er nog altijd niks veranderd. Nog steeds spreekt de Algemene Rekenkamer van financiële wanorde op de eilanden, nog steeds vieren corruptie en maffiapraktijken hoogtij en nog steeds kennen bestuurlijke incompetentie en belangenverstrengeling geen enkele grens. Niets is anders en niets heeft geholpen.

Het is duidelijk dat met name de Nederlandse belastingbetaler de dupe is van deze stagnatie. Neem de 1.7 miljard euro die hij/zij heeft opgehoest om de schuldenlast van de eilanden over te nemen ten tijde van de transformatie naar het nieuwe staatsbestel. Slechter besteed geld is nauwelijks denkbaar: niemand weet waar precies voor betaald is en in rap tempo werden de oude schulden vervangen door nieuwe! Rekeningen voor van alles en nog wat komen nog steeds in het Europees deel van het Koninkrijk terecht.

Ons land is altijd in het nadeel. En dat geldt niet alleen voor financiën. De balans is overal verstoord. Zo is het geen enkel probleem als Curaçao op grond van de openbare orde Europese Nederlanders de toegang tot het land ontzegt of het land uitstuurt, maar zijn de rapen gaar als slechts geopperd wordt om dit omgekeerd ook te doen. Het Koninkrijk is dus een ongelijk speelveld en ongelijke speelvelden zijn per definitie ongezond, niet alleen in de economie.

Maar de allergrootste ongelijkheid zit hem in het feit dat Nederland als enig land binnen het Koninkrijk de banden met de andere landen niet mag verbreken. We zitten aan de eilanden - en aan alle problemen die daar spelen - vast. Dit (rare) feit is terug te voeren op artikel 73 van het VN-handvest, dat van toepassing is op de relatie tussen Nederland en de voormalige Nederlandse Antillen. Weinig mensen lijken te weten hoe ver dit artikel gaat. Zo moet het beginsel worden erkend dat de belangen van de bewoners van de eilanden op de eerste plaats komen en moet het welzijn van de inwoners worden bevorderd „zodat de politieke, economische en sociale vooruitgang van deze volken, alsmede hun vooruitgang op het gebied van het onderwijs, hun rechtvaardige behandeling en hun bescherming tegen misbruiken, verzekerd wordt, met inachtneming van de nodige eerbied voor hun cultuur”.

Deze zorgplicht, die nog veel meer verplichtingen behelst, vat in feite het (financiële) eenrichtingsverkeer samen dat we altijd zien tussen Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het artikel betekent ook dat Nederland het enige land is binnen het Koninkrijk zonder zelfbeschikkingsrecht: Nederland kan immers niet eenzijdig besluiten de banden met Curaçao, Aruba of Sint Maarten te verbreken. De Nederlandse burger zit vast in een constellatie die hij/zij wellicht helemaal niet wil. Maar zelfs een gang naar de stembus kan er niets aan veranderen. Ook (politieke) voorstellen om de banden met de eilanden wederom anders in te kleden, bijvoorbeeld door er een gemenebest van te maken, lopen altijd tegen de betonnen muur van het Handvest aan, dat aangeeft dat de wensen van het land Nederland niet relevant zijn. Alleen de bewoners van de eilanden hebben recht van spreken.

In politieke debatten wordt vaak gezegd dat deze situatie „nu eenmaal het resultaat van de geschiedenis is”. Nederland heeft zich de eilanden in het verleden toegeëigend en dat brengt een verantwoordelijkheid met zich mee. Deze stelling is echter onhoudbaar. Want hoe logisch is het om het zelfbeschikkingsrecht en de democratie van een land van generatie op generatie uit te schakelen? Hoe logisch is het om nu, na honderden jaren, nog steeds geen zicht te hebben op de mogelijkheid om niet meer

aan de zorgplicht voor de eilanden vast te zitten? Degenen die deze lijn consequent door willen zetten zouden namens Nederland ook nog een behoorlijke claim kunnen neerleggen bij Frankrijk en Spanje, die zich in het verleden ons land hebben toegeëigend.

Zullen de bewoners van de eilanden zelf besluiten om een einde te maken aan de door de VN opgelegde zorgplicht die de band met Nederland definieert? Natuurlijk niet! Niemand verscheurt een winnend Staatslot. Het VN-Handvest is een gratis verzekeringspolis die alle cruciale onderdelen van een samenleving dekt, variërend van economie tot onderwijs. Zo'n polis zal niemand op willen zeggen en dat kun je de eilanden ook niet kwalijk nemen; ze kiezen simpelweg voor hun eigen belang.

Omgekeerd zouden de inwoners van het land Nederland ook het recht moeten hebben om hun eigen afweging te maken rond de inkleding van de banden met de voormalige Antillen. Een gezonde democratie garandeert immers een stem voor de burger over ALLE kwesties die hem/haar aangaan. Maar daarbij zit dat VN-Handvest dus lelijk in de weg. Iedere discussie over de vraag hoe het verder moet met ons Koninkrijk is volkomen zinloos, zolang artikel 73 van dat Handvest als een gegeven wordt beschouwd. Al het (financiële) eenrichtingsverkeer zal dan immers blijven bestaan, hoe de Nederlandse burger er ook over denkt. Daardoor zal er niets substantieels veranderen.

Gelukkig is het VN-Handvest niet in beton gegoten. Er kan altijd een wijzigingsprocedure worden opgestart om een artikel te veranderen. Ook kan het VN-lidmaatschap worden opgezegd. In de Nederlandse politieke context zal de eerste optie kansrijker zijn dan de tweede, maar het gaat erom dat de ondemocratische stagnatie die voortvloeit uit het VN-Handvest wel degelijk is aan te pakken en aan te vechten. Het gaat erom dat Nederland wel degelijk banden met de andere landen van het Koninkrijk kan verbreken of anderszins kan kleden. Dat de Nederlandse burger hier wél iets over te vertellen kan hebben. Dat ook Nederland zelfbeschikkingsrecht naar zich toe kan trekken. Er is alleen politieke wil voor nodig. De wil om tegen heilige (VN-)huisjes te schoppen. Tot nu toe is die wil bij vrijwel alle politieke partijen, die al decennialang roepen dat het zo niet langer kan en écht anders moet, uitgebleven. Maar wat niet is kan nog komen...